

ŽONGLAŽA

Nekoč bo velik klovn

Andrej Tomše se je s keglji prvič srečal pri desetih letih. Zdaj s petimi v roki in zraku spaja žongliranje in teater. Med Ljubljano in Berlinom.

Grega Kališnik

Kegljí z zgodbo FOTO ALEX BRENNER

Ko jih je imel deset, je Ljubljancina Andreja Tomšeta, zdaj ima dve desetletji več, 13 let starejši brat naučil žonglirati s pravimi žonglerskimi žogicami. Ki so bile tedaj redkost. Sledili so keglji, pa monicikel, ki se ga je mlajši naučil voziti, starejši ne. »Moja gibalna podlaga je bil tudi šport, treniral sem badminton,« pripoveduje Tomše, »žongler in gledališki igralec.« Ne agrfjavec, »naredil sem šolo cirkusa in teatra v španski Granadi«.

Zdaj, ko smo, na različnih prizoriščih po Sloveniji, sredi desete izvedbe mednarodnega festivala sodobne klovnade in novega cirkusa KlovnBuf, pripoveduje, da ni »le ozko žongler, tehniko moram kombinirati z igro, kar pomeni boljšo komunikacijo z ljudmi«. Ne nazadnje rad igra, njegova žena je gledališka režiserka Hristina Vasić Tomše.

Nagra(na)da

KlovnBuf, buf, kaj pomeni? »Buf izhaja iz bufon, to je klovn, ki se norčuje iz publike.« Ne iz sebe. Ste pomislili na Juventusovega Gianluigija?

Na filofaksu je, Tomše, ne Bufon, študiral španščino in primerjalno književnost, bil v študentski gledališki skupini hispanistov, »na začetku faksa sem vedno več žongliral«. Pod plaščem študentske izmenjave je šel za eno leto v Zaragozo in tam odkril žongliranje kot odrsko umetnost, »ki me je očarala. Ko sem se vrnil, sem razmišljal samo še, kako naj pridem na kakšno cirkuško šolo«. Želel si je Francije, a končal v Granadi, kjer je na zasebni šoli opravil adicijo. Šola plesa, akrobatike, »v čemer nisem bil najboljši«, pa poudarjeno teatra.

Tudi cirkusantstvo, cirkuške šole, je v prejšnjih osemdesetih doživelo demokratizacijo, svet

cirkuških veščin se je odprl in ni več zamejen le v krogih klasičnih cirkuških družin, rodbin. Pomlad je najprej zajela Francijo, Španijo, Italijo, Skandinavijo. Še živ pa je boj, da bi te šole priznali kot del univerzitetnega študija. V Franciji je že tako, drugod deloma. Pri nas je seveda še do povojev neizmerno daleč.

V Granadi je ostal dve leti, »šest ur učenja veščin na dan, ogromno sem vadil tudi sam«. Stopil je na pot, no, je na poti, »da bi postal velik klovn«. Kar je, pristavi, strašno težko.

Kakšen je človek, zavezan klovnan, žonglaži? Žonglaži lahko reče te žongliranje. »Nisem ekshibicionist, pred vsakim nastopom imam tremo, če ni treme, ni spoštovanja do odra.« Kar počne, »me zanima kot uprizoritvena umetnost«.

V svojih nastopih ne izhaja iz zgodbe, ampak iz lika. V petek je bil v Mini teatru s predstavo #Manifesto, svojim diplomskim delom, ki je bilo najprej strogo njegovo, izvedeno v španščini, desetminutno, potem ga je režijsko prevzela njegova žena in zdaj traja 35 minut. Avtor besedila in izvajalec pravi, da gre za spoj cirkusa in gledališča, veščina dobi smisel v besedilu.

Iz teatra

Prihodnje leto bo predstava #Manifesto v rednem miniteatrskem programu, kar se zgodi sila redko, cirkus v gledališčni klasiki. Koproducenta sta Vitkar zavod Braneta Potočana in Mini teater. In »ne nastopam kot Andrej Tomše, ampak EX-teater«. Druga ustanovna člana sta Tomšetova žena in skladatelj Slobodan Ivanović.

Andrejeva žonglerska specialnost so keglji, zastavim največjo vprašalno sitnost, s koliko keglji. »S petimi, a,« kot na drugih poljanah žitja, »ni pomembna količina, ampak kako rekvizit uporabljajš.« Keglje, kajne. Tomše je zavezan svoji interpretativni moči, pravi, da je

nastop lahko žonglersko nezahteven, a piko na i postavi pomen. »S kegljem lahko narediš tisoč stvari, ne da bi ga vrgel v zrak!« Tega gotovo niste pomislili. In pravi, da je lik, da gre za transnacionalno umetnico, lik Heidi Blumenfeld. »Ta lik, spolno dvoumen, mi dovoljuje, da na odru naredim vse.« Eno je oder, drugo ulica. Na ulici nastop »začneš z ničle ali celo iz minusa«. Kajpada je razlika, ali gre za ulični nastop v okviru festivala ali sredi sivega vsakodneva.

Če kot klovnovski žongler nastopiš v teatru, to samo po sebi pomeni, da imaš določen status. Na ulici pa moraš občinstvo vsakič znova prepričati, zelo pomemben je začetek, poslušam. V gledališču,«tudi če je publiki med tvojim

S kegljem lahko narediš tisoč stvari, ne da bi ga vrgel v zrak!

nastopom za trenutek dolgčas, ne bo odšla«. Ulica pa, naključnost, mimobežnost, »ritem nastopa mora biti intenzivnejši, po četrtr ure, ko ljudi prepričaš, si šele lahko malo bolj sproščen«.

Z ženo in otročičem živijo med Berlinom in Ljubljano, letošnje tople mesece pri nas, zaradi festivalov v Sloveniji in sosedstvu, pove avtor in udejanjevalec predstave #Manifesto in Krogla.

Berlinska Čopova

Ulica je oder od marca do oktobra, pa okoli novega leta, poleti lahko vsak dan. Odvisno od vremena, spočitosti, voljnosti. V Berlinu ob nedeljah nastopa na boljšaku, v soboto je bio market, ob petkih ga pojdite pogledat na berlinsko Čopovo, srečate ga je na Alexanderplat-

zu ... Uličnih umetnikov je v Berlinu veliko, a Berlin je velik.

»Ljudje na ulici,« opaža, »ne cenijo toliko veščine, ampak interakcije, prijaznost nastopajočega.« Zato so zelo pomembne izkušnje, z uličnimi umetniki je kot z vinom. Pa ne mislimo, da s čezmernostjo škodujejo zdravju. Žongler in klovn nastopata vsak v svoji disciplini, ki »pa gresta skupaj«.

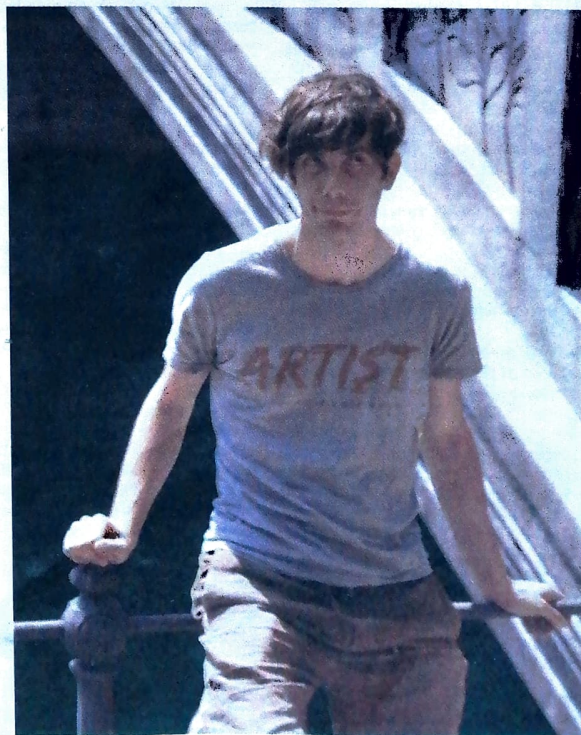
Tudi najboljšemu žonglerju lahko keglji pade na tla. In žonglerski purist, sterilnež, se ob napaki parjen umakne spod luči. Žongler,

ki iz napake naredi štos, ki zgrešek vključni v default sicer spijenega nastopa, pa je klovn. Žongliranje brez lika, purizem, to je Andreju tuje.

Ko si nekaj metrov od ljudi, ko mečeš rekvizite v zrak, »gre lahko sto stvari narobe«. V klasičnem cirkusu, visoko pod stropom na trapezu, »je veliko težje, da publika opazi napako«.

Je pa Tomše tudi vrhovodec. Več časa nameni žonglaži, a se mu zdi in tudi pravijo mu, da »sem boljši igralec kot žongler«.

Na dolgi poti do velikega klovna.

Andrej Tomše, ko ni Heidi Blumenfeld. FOTO GREGA KALIŠNIK